

УДК 347.963
ББК 67.72
П78

Редакційна колегія:

професор Л. М. Москвич (голова);
асистент А. В. Лапкін;
асистент І. В. Юревич;
асистент Я. О. Ковальова;
асистент Ю. О. Ремескова

Відповідальність за зміст тез несуть автори.

Проблеми реформування прокуратури : матеріали всеукр. наук.-
П78 практ. конф. (Харків, 15 квіт. 2016 р.) : у 2 т. / редкол.: Л. М. Москвич
(голова), А. В. Лапкін, І. В. Юревич та ін. – Т. 1. – Х. : Право, 2016. –
224 с.

ISBN 978-966-937-018-1

ISBN 978-966-937-020-4 (т. 1)

Збірник містить матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції «Проблеми реформування прокуратури», яка відбулася 15 квітня 2016 року у Національному юридичному університеті імені Ярослава Мудрого за участю відомих вітчизняних науковців у галузі теорії прокурорської діяльності, практичних працівників органів прокуратури та суду. До збірника включено доповіді учасників конференції з різноманітних аспектів організації і діяльності прокуратури.

Для науковців, викладачів та студентів юридичних навчальних закладів, практичних працівників органів прокуратури, суду, інших правоохоронних органів, адвокатів та усіх, хто цікавиться проблемами прокуратури.

УДК 347.963

ББК 67.72

ISBN 978-966-937-020-4 (т. 1)
ISBN 978-966-937-018-1

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2016
© Оформлення. Видавництво «Право»,
2016

Бабкова В. С.,

кандидат юридичних наук, доцент
кафедри організації судових та правоохоронних органів Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ СТАТУСУ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПРОКУРАТУРИ

В умовах проведення реформи системи органів прокуратури України особливу увагу вітчизняних науковців і практиків, а також міжнародної спільноти привертає створення принципово нового для вітчизняної моделі прокуратури органу – Спеціалізованої антикорупційної прокуратури.

Необхідно наголосити на тому, що Спеціалізована антикорупційна прокуратура не є суто українським «ноу-хау», оскільки досвід створення подібних прокуратур наявний у деяких державах світу (наприклад, у Іспанії діє спеціальна окружна прокуратура по попередженню економічних злочинів, пов'язаних з корупцією; у Італії – Національна прокуратура Антимافیї, яка займається боротьбою з організованою злочинністю і відмиванням доходів, отриманих від злочинів, вчинених злочинними угрупованнями тощо) [1, с. 62].

Запровадження Спеціалізованої антикорупційної прокуратури пов'язане із необхідністю забезпечення функціонування Національного антикорупційного бюро України та розглядається в контексті посилення зусиль держави у напрямку протидії корупції [2, с. 71]. Відповідно, для правильного розуміння статусу і призначення цієї прокуратури необхідно звернутися до визначення тих явищ, які зумовили необхідність її створення.

Так, згідно із ст. 1 Закону України «Про запобігання корупції», корупцією є використання особою, уповноваженою на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропо-

зиція чи надання неправомірної вигоди такій особі, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до неправного використання наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей. Очевидно, що корупція є масштабним явищем, на протидію якому спрямовані зусилля всієї правоохоронної системи нашої держави [3, с. 60]. Тож місце у цьому механізмі Спеціалізованої антикорупційної прокуратури може бути визначене через характеристику статусу Національного антикорупційного бюро, з функціонуванням якого тісно пов'язана її діяльність.

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України», Національне антикорупційне бюро України є державним правоохоронним органом, на який покладається попередження, виявлення, припинення, розслідування та розкриття корупційних правопорушень, віднесених до його підслідності, а також запобігання вчиненню нових. Завданням Національного бюро є протидія кримінальним корупційним правопорушенням, які вчинені вищими посадовими особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та становлять загрозу національній безпеці. Отже, сфера діяльності даного органу є порівняно вузькою (більш чітко вона визначається підслідністю Національного антикорупційного бюро України, закріпленою у ст. 216 КПК України), і саме у цій сфері реалізуються функції Спеціалізованої антикорупційної прокуратури.

Варто відмітити, що відповідні норми, присвячені статусу, функціям та особливостям організації і діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, були внесені до Закону України «Про прокуратуру» через деякий час після його прийняття (так, Закон «Про прокуратуру» було прийнято 14 жовтня 2014 р., а доповнено положеннями відносно Спеціалізованої антикорупційної прокуратури згідно із Законом № 198-VIII від 12.02.2015). З огляду на це, законодавець не уник деякої невідповідності статусу даної прокуратури іншим органам в системі прокуратури.

Так, наприклад, у тексті Закону Спеціалізована антикорупційна прокуратура вживається в однині (як самостійний структурний підрозділ Генеральної прокуратури України), хоча по суті вона становить собою окрему гілку спеціалізованих прокуратур, на що вказує ч. 4 ст. 8–1 Закону України «Про прокуратуру», згідно з яким до загальної структури Спеціалізованої антикорупційної прокуратури входять центральний апарат і територіальні філії. Таким чином, на чолі цієї гілки стоїть цен-

тральний апарат Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, очолюваний її Керівником, який є заступником Генерального прокурора України. Другу ланку цієї прокуратури складають її територіальні філії, які розташовуються в тих самих містах, в яких розташовані територіальні управління Національного антикорупційного бюро України (у структурі Національного бюро утворюється сім територіальних управлінь, місцезнаходження яких визначене ч. 2 ст. 5 Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України»). Таким чином, про Спеціалізовану антикорупційну прокуратуру доцільно говорити не як про один підрозділ Генеральної прокуратури України, а як про самостійну гілку прокуратур в системі прокуратури України.

Іншою проблемою правового статусу цієї прокуратури є те, що вона організаційно і функціонально відокремлена від інших органів прокуратури. Пояснення цьому лежить в особливому призначенні Спеціалізованої антикорупційної прокуратури і прагненні законодавця гарантувати її незалежність. Проте таке виняткове становище Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, яке проявляється, наприклад, у тому, що Спеціалізована антикорупційна прокуратура розташовується в службових приміщеннях Національного антикорупційного бюро України або в службових приміщеннях Генеральної прокуратури України (регіональної чи місцевої прокуратури), які розташовані окремо від інших службових приміщень Генеральної прокуратури України (регіональної чи місцевої прокуратури), створює загрозу підриву засади єдності системи прокуратури України.

В підсумку треба зазначити, що створення Спеціалізованої антикорупційної прокуратури є важливим кроком у справі протидії злочинності, проте її статус потребує законодавчого удосконалення.

Використана література

1. Лапкін А. В. Закон України «Про прокуратуру». Науково-практичний коментар / А. В. Лапкін. – Х. : Право, 2015. – 680 с.
2. Руденко М. В. Органи прокуратури України як спеціально уповноважений суб'єкт у сфері протидії корупції: теорія, новації, шляхи оптимізації / М. В. Руденко // Право України. – 2015. – № 6. – С. 70–76.
3. Антонов С. Нові правоохоронні органи у системі боротьби з корупцією: науковий підхід / С. Антонов // Право України. – 2015. – № 5. – С. 157–161.